

RASKOVANI

IZLAZI SVAKI ČETVRTAK, 11 JUTRA.

PREDPLATA: TROMJESEČNO DINARA 13, GODIŠNJE DINARA 52. OGLASI PO CIENIKU.

UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA Br. 543 - VODICE.

RUKOPISI SE NEVRAĆAJU.

POJEDINI BROJ DINAR

VLASNIK, DIREKTOR ODGOVORNI UREDNIK:
PAVAO ROCA

TISAK: PUČKA TISKARA - ŠIBENIK.

Političke nastranosti.

Nema dvojbe, da je pri prosudivanju naših prilika, bile one ekonomske, socijalne, a napose političke naravi, potrebna izvjesna hladnokrvnost, a pogotovo ozbiljno kritičko shvaćanje. Nije, naime, lako naprečac ocjeniti i a priori zabaciti zasebnu političku historiju pojedinog plemena našeg naroda, pogotovo, ako se uvaži, da se je ona razvijala uporedo sa kulturnim tekovinama i da svaka za sebe sačinjava jednu društvenost, bolje reći, zasebnu regionalnu orijentaciju.

Uistinu, pojedinci, kao eksponenti pojedinih političkih stranaka, nastojahu, a i danas sa svim silama nastoje, da stvore naročite analogije srodnosti između naših plemena, dapače, trude se, da izbrišu svaku postojeću razliku u našem kulturnom i socijalnom životu. Koliko se nekoje srodnosti moraju priznati, ipak je takovo pretjerivanje nadasve izlišno. Bez slika treba se postaviti na stanovite objektivnosti i uočiti, da za kulturno naše jedinstvo, za jedinstvo duha, nije dostatan pojam naše etničke cjeline, već da su za to potrebni drugi jači elementi. Tipične karakteristike pojedinog plemena, učvršćene dugim nizom godina, ne daju se asimilovati potezom pera ili s jednom »velevažnom« izjavom kojeg državnika, pogotovo, kad nas svakidašnje iskustvo uči, da takove osobine vrše veliki utjecaj na današnji mentalitet ljudi.

Iz opažanja, što ga crpimo iz tijeka našeg političkog života, jasno je, da su pojedinci, ne dajući nikakove važnosti zdravom naziranju prilika, skrenuli s pravog pnta razboritog prosudivanja. Nije stoga nikakovo čudo, da su takovi zapali u skrajnosti političkog osjećanja i da su njihovi izljevi više patriotični nego nacionalni, više slika vanjske forme nego li unutrašnje moći.

Ove skrajnosti, koje upravo graniče sa političkim ludilom, nažalost, su jedna od većih zapreka jedinstvenom radu naših političkih grupa. To se, dabogme, veoma jasno zapaža u silnim prepkama političkog djelovanja te u negativnim uspjesima naše vodeće politike. U strastvenoj, naime, političkoj utakmici, gdje se na koncu konca podijeljena mišljenja moraju da nadu na jednoj izlaznoj tački za dobro države i naroda, ne vide se rezultati iskrenog rada i poštene borbe. Kroz taj politički život, trnovit po značenju, a pun duboke uvidavnosti i zamjerne izobrazbe po shvaćanju, uvlače se ljudi bez volje i mara za općenito dobro, ljudi kratkovidni i častohlepni. Kroz nj struji stanovita iluzorna tendenca političke osebnosti, kojnu podržava i njeguje nesmiljeni politički doktrinalizam. I baš ta osebnost, u čije ime mnogi i mnogi sačuvali danas svoje masne pozicije, u čije ime mnogi i mnogi nagrabili blaga i bogatstva, karakteriše tip našeg čovjeka, — plaha čuvstva i vatrenih osjećaja. Ta osebnost, na baci utilitarističkog sistema, sadrži u sebi sve skrajnosti naše političke nezrelosti. Iz te, pak, nezrelosti, uvjetovane podpunim neshvaćanjem najprećih narodnih interesa, skupčane sebičnim motivima i ciljevima, a bez moralne podloge i viših intencija, proizlaze sva ona zla, koja danas osjeća narod na svojim

ledima. U vidu, napokon, ovog fingiranog nacionalizma, ovog savremenog društvenog reakcionarstva, dotjerali smo, nažalost, do ovog jadnog stanja, u kome se nalazi naša država, gdje se je čitav naš socijalni, kulturni i ekonomski život survao u strahoviti politički vrtlog.

Da se također uzmogne bolje vidjeti, ukoliko su ove skrajnosti patriotizma kod stanovitih elemenata prouzročile današnje naše prilike, treba se obazrijeti i na psihološke momente, koji igraju vidnu ulogu u našem političkom razvoju.

Od vjajkada je bila velika mana našeg političkog svijeta strastveno političko istrčavanje. Na krilima vjetera gradile se misli i osnove. U urnebesnim poklicima stajala je snaga momentanog razdraganog patriotskog čuvstva. Ratni poklič odzvanjao je na ustima i na papiru, kadgod je trebalo nšne nutarne snage i jedinstvenog istupa. Pa i danas, kadgod se stanovitim političkim leaderima prohtjedne, da se više i uzvikuje, da se prirede manifestacije ili prosvjedi, spremna je uvijek po koja »patriotska duša«, da se odzove.

U ovakvom psihološkom raspoloženju zatekla je i nas naša politička revolucija. Svi se oni, koji sa izvjesnim razumijevanjem prate teške naše prilike, dobro sjećaju onih dana nakon prevrata, kad je narodna duša osjećala značenje slobode. Zajedinstvo duha, očitovano u skladnom izražaju ljubavi za vlastitu državu i narodu svojinu, obuzimalo je svakog iskrenog domoljuba. Da, bilo je doba, kada se ni za čas nije moglo pomisliti na ovakove prilike. Da, bilo je doba, kada smo se politički istrčavali, pokazavši svoju iskrenu dušu u južnjačkom porivu. A danas, kad smo se u mnogim nadama prevarili, zar da mislimo na političko deklamovanje i suvišne argumentacije? Oni baš, naprotiv, koji se služe skrajnostima u političkoj misli, a da niti nijesu za to pozvani, nalaze se još i danas u stadiju prvobitnog psihološkog raspoloženja, spravi da se svagdje isprse bez razloga i ikakovog značenja, bez obzira na to, što time poremećuju društveni poredak i uništavaju narodne interese.

Nu vara se svaki, koji misli, da je takovo stanje političkog istrčavanja uvijek bojovno. Naprotiv, mi vidimo, da nakon raznih vatrelih izjava veselja ili ogorčenosti, politička atmosfera postaje mrtva i tada, mjesto rada i sloge, nastupaju zakulisni manovri, koji podgrizaju državni i narodni organizam. I kao što se s jedne strane u političkom istrčavanju opažaju skrajnosti čuvstva nagaosti i afekcije, tako se u političkom mrtvilu nazrijevaju skrajnosti posvemašnje apatije i disinteresa.

Ove činjenice, koje ilustriraju naš južnjački temperamenat, izbijaju kao pojava političke nastranosti, koja nikada dovoljno ne računa sa zdravim mišljenjem i razboritim prosudivanjem. Što idemo dalje u život, čini se, da ova pojava sve više zaoblještuje. S jedne strane udara se u prijetnje i političke prisile, dok se s druge zaboravlja posvema na politički život, puštajući sudbinu države i naroda nesavjesnim ljudima.

Mi smo se već dobro naučili na jednu i drugu skrajnost i gledamo sa nepovjerenjem i na političko istrčavanje i na političko zatišje. Nadamo se, međutim, da će se što skorije pojaviti nepatvorena vlastitisanaganaroda, koja će, odabravši srednji put u političkom i ekonomskom životu, stvoriti nove pozicije svom boljem gospodarskom i kulturnom opstanku.

Quo vadis SHS?

R - Zadimo u nedavnu prošlost našeg naroda; pogledajmo događaje 1914. godine kad usred Sarajeva pada glava Hasburgovca tiranina Franje Ferdinanda od revolverskog hitca revolucionarac omladinca Principa. Zadimo u ono nedavno doba, kad — kao posljedica tog hitca — padaju glave naših najboljih i najidealnijih sinova, naših mučenika, koje je Austrija za vrijeme rata poubijala ili koji su dragovoljno žrtvovali svoje mukotrpne živote gnjujući po raznim austrijskim tamnicama i to osobito u Bosni i Hercegovini. Pogledajmo: koliko je tu otaca poginulo; koliko je hranioca obitelji propalo; koliko je neopskrbljenih udova i siročadi ostalo. Sve je te mučenike vodila samo jedna ideja, ideja — slobode; oni su žrtvovali svoje živote, da dođe do ujedinjenja našeg troime-nog naroda, oni su prolijevali svoju plemenitu krv u nadi, da će nadoći bolja i svjetlija budućnost njihovim potomcima i oni su se nadali, da će njihovi potomci uživati plodove od zemlje natopljene njihovom krvlju. Oni svi ne samo da su se nadali, već su bili uvjereni, budući su se žrtvovali na oltaru domovine, da će ta domovina znati i htjeti, da se brine za one koje ostavljaju — za njihove neopskrbjene udove i mnogobrojnu siročad. Kolika li razočaranja u tome! U Bosni i Hercegovini obitelji tih mučenika skupavaju, jer im fali najpotreb-nije za život, a današnjim »gromovnicima« ne dolaze ni na kraj pameti te bijedne žrtve, budući imaju važnijeg posla, da razdijele u komadiće ovu bijednu zemlju. Ipak između tolikih narodnih poslanika našao se jedan, koji je i na te žrtve pomislio — poslanik Divljan interpelirao je ministra za socijalnu politiku o tome. Tu se ponovno susrećemo sa sudbonosnom ličnošću Svetozara Pribičevića, koji je odgovorio poslaniku Divljanu, a kao zamjenik ministra za socijalnu politiku. Odgovorio je, da nema budžetskih mogućnosti, da se pomognu porodice onih bosansko-hercegovačkih mučenika, koje je Austrija za vrijeme rata poubijala. Koliko li sarkazma u to par riječi, koje nam najbolje pokazuju svu sterilnost i paralizu današnjeg našeg političkog stanja. To danas vili jedan ministar u Beogradu, i to u onom Beogradu u koji su bile uprte oči tih mučenika. To danas vili jedan ministar pred narodnom skupštinom, a da ga ne oblije rumen stida, da ga ne zapeče savjest i da se od svih tih poslanika, koji sjede u toj skupštini, ne čuje ma ni jedan glas protesta. Zaista predaleko je zaglibio naš politički život u blato sadašnjosti i sebičnosti! Dok se danas glasuje velika kraljeva civilna lista; dok danas ministri beru na milijone plata; dok se danas narodnim posla-

nicima povisuju dnevnice; dok danas razne komisije tu a i »na strani« proždru milijone narodnog novca; dok danas razni Pašići (Rade) dobivaju koncesije u trgovini i time oštećuju državu; dotle danas nema budžetskih mogućnosti, da se mogu udove i siročad naših narodnih mučenika. Dok za to nema budžetskih mogućnosti, dotle ima budžetskih mogućnosti, da se jednog srpskog šovena, separatistu svoje vrste — Đorđu Čokorila šalje u neku specijalnu političku misiju u Amerika isplatiš mu za put 18.000 francuskih franaka i uz platu od 400 dolara mjesečno. Dok zato nema budžetskih mogućnosti dotle se begovima u Bosni isplaćuju na milijane. Dok zato nema budžetskih mogućnosti, dotle se isplaćuju milijuni nekakvoj »narodnoj obrani«. Dok zato nema budžetskih mogućnosti, dotle se razni ministri kao Zarko Miladinović voze na privatna putovanja u specijalnim vlakovima i na državni trošak. I tako bi mogli da nastavimo u beskonačnost i da pokažemo svima i svakome trulocu današnjeg stanja i današnjih budžetskih mogućnosti. Da su živi danas Princip, Čubrilović, Popović i drugi, zar oni na bi

ponovno bili revolucionarci? Zar se njihove kosti ne će okrećati u grobu kad čuju, da tako govori jedan aktivni SHS ministar? Zar ne će njihove duše moliti od Boga grom i vatru i vapiti za osvjetom? Zar su oni zato gubili svoje živote i ljevali svoju krv, da danas živi udobno par ministara i njihovih miljenika, a da njihove porodice bez hranioca stradavaju? Pa i da nisu oni žrtvovali sve ono što su imali — svoj život za ovu zemlju, ipak bi ta zemlja morala pomoći tim sirotama samo iz pieteta i ljubavi prema bližnjemu i omogućiti im da imaju svoj »krul svagdanji«. Ali zar danas koristi govoriti o nekakovom pietetu i ljubavi prema bližnjemu našim »besimrtnim grobovnicima?« Glavno, da je njima dobro i udobno, a narodna poslovice veli: »sit gladnom ne vjeruje«. Danas je postala blasfemija govoriti o nekakovoj slobodi, o nekakovom demokratizmu i o nekakovoj pravici. To su samo medene riječi, koje u sebi sadržaju najgori otrov — liculjenje. Daleko smo došli, a ako takovo stanje još dulje potraje, još dalje ćemo doći u cinizmu i pokvarenosti, pak ćemo se kasno pitati: »Quo vadis SHS?«

Pismo iz Zagreba.

30. travnja, dan uspomene na mučeničku smrt Zrinskog i Frankopana je u Zagrebu proslavljen na sličan način. Proslavljen je na dvije strane. Hrvatski Sokol je tog dana priredio izlet skupa sa Hrv. Sokolom iz Karlovca na Ozalj-grad, te tamo proslavio taj dan hrvatskih mučenika. Druga dva sokola „Sokol I i II.“ priredili su skupa sa vlasima i vojskom drugu svečanost u samom Zagrebu. Neću da ulazim u uzrok tih dviju proslava, jer je taj i svakom već poznat. Moram samo kod toga napomenuti jedno. Među oficirskim korom, koji je prisustvoval pri defiliranju vojske vidili smo i Wrangelove časnike sa sabljama čak. Pak zar onda mi da koristite sve izjave ministra vanjskih posla da mi nemamo ništa protiv Rusiji i da naša današnja vlada ne protjezra Wrangela i njegove ljude? Ne koristite tu nikakove izjave, jer „facta loquuntur“. Dolazimo do tog apsurduma, da ruski cariste slave Zrinskog i Frankopana.

Dan 1. maja bio je po amošnjem radništvu također svečano proveden. Tog su se dana održale tri skupštine. Cijeli je dan prošao bez ikakvih incidentata. Taj je dan dokazao da i ti radnici nisu tako »crni« vragovi kako ih naši državotvorci zamisljaju. Oni su tog dana pokazali, da je 1. maja »dan svečanosti rada pod devizom: »osamostalni dnevni rad«.

Amo su ponovno stvorile uzbuđenje dvije najnovije vijesti, dva nova atentata na narod i to: zajam u inostranstvu i ugovor u Rapallu. Svi nam sa sviju strana nude zajam i jedan je povoljniji od drugoga. Takove se vijesti harem lansiraju iz Beograda, a u koje malo tko vjeruje. Najzanimljivije je u tome što i više ličnosti na više strana pregovaraju o tom zajmu. Govori se čak, da je ministarski savjet već prihvatio jednu amerikansku ponudu zajma od 100 milijuna dolara i to 30 milijuna u gotovom novcu, a 70 milijuna bi se moralo kupiti željezničkog materijala u Americi, Kamate bi na tom zajmu bile 7 po sto. Dosta je da se samo u to pogleda, »kak da se vidi kako su »povoljniji« ti uvjeti. A k tome još dolazi i to, da će se dobiti 30 milijuna, samo u novcu, a drugo će se upotrebiti za gradnju neke »Jadranske željeznice«, koja će prolaziti samo preko srpskog teritorija, a izlaziti ili na Kotor ili tamo negdje oko Metkovića. Roba će se morati kupovati u Americi i plaćati moguće za 20—30 po sto skuplje nego u Njemačkoj. Zaista to je jedinstvena i pametna ekonomska i financijska politika.

Što se ugovora u Rapallu tiče, a i samog njegovog izvršenja, ponovno smo izigrani sa strane Italije. Postigli su ono što su želili i ako ne reviziju, a to barem, da se ne preda na ustojekaciju Saveza Naroda barem dok zaseda ta sterilna konferencija u Genovi. Ako Talijani i dalje nstraju u svojem nastojanju, a to će vjerovatno i biti, mi ćemo se jednog dana naći i pred gotovim činom — revizije

Rapalskog ugovora. Zar bi se i tome mogli čuditi pri današnjim prilikama i mentalitetu, koji danas vlada kod nas? »Državotvorci« se bune proti hrvatskom bloku, da im on omela sav rad, a ne će da sami vide u svojoj sredini ometanje tog rada. Pašićevo glasilo beogradska »Tribuna« napadala je Ninčića, da radi na svoju ruku pri pregovorima sa Talijanima i da se ne drži vladinih instrukcija. Ninčić dolazi u Beograd, službeno se demantiraju te vijesti, pa se izjavljuje, da vlada potpuno jednoglasno mišljenje kod vlade. Ninčić ponovno putuje, a »Tribuna« ga ponovno napada i nazivlje ga čak italjanofilom. Pa ipak i Pašić i Ninčić ostaju na vladi i sjedu u istoj stranci Pak da nije idealna zemlja ta SHS? R.

I protekla bratska krv

prošle nedilje u Vodicama.

Teško je uzeti u ruke pero, kad čovjek ima i da pohvali rodno mjesto, a ako ga ima pokuditi, pada mu iz ruke.

Martin Čičin Šain i Stanko Čičin Šain prvi rođaci njihovi djedovi dva rodna brata.

Prvi je fašista, vodi fašista u Vodicama, a drugi radnik, mirično kao bratveć.

Pr. nedilje prolazeći Stanko opazi Martina, gdje se sa nekim mještanima prepire predbacujući im da su Bečlije, Rimljani, Austrijanci, Habsburgovci, Hrvati.

Stanko ko rođak u plemenitoj namjeri opomenu i podučiti Martina, da se kani pekljanija; najbolje mu je gledati svoj posao. Martinu ni pet ni šest povadi automatičnu pištolu, te ju opali u čelo Stanku. Stanko se sruši ko klada.

Na prvi mah prisutni ostadoše ko okamenjeni, a kad se osvjestihše poletihše za Martinom, da ga linčuju. Uхватihše ga u samoj oružničkoj kasarni. I ovi ga spasiše, ako prem pred par dana tužio ih nadležnim vlastima, da su Austrijanci i Komuniste.

Uz-vrelo čitavo nješto i bez razlike političkog osvjedočenja navale na kuću Martinovu te mu dućan demoliraše; da gujskog gujezda nestane. Bili bi ju i zapalili, ali je osjegurana.

Ostali fašiste poskidase znakove i pobjgoše svojim kućama, a jedni na sred Poljane klecahu moleći milost, jer da nijesu krivi ničemu. Istu večer fašiste povratihše u Split trinajst »Poheđa«.

Toliki bijes u pučanstvu zavladao, da čitava oružnička postaja uz asistenciju financija, občinske runde i pogrančne straže — Wrangelovaca, pokazala se nemoćnu.

Sutra dan došlo oružničko pojačanje.

Uhapšeni i dovedeni u Sibenske tamnice zločinc fašista Martin Čičin Šain, a pod sumnju, da su demoliraju sudjetovali Ante Čičin Šain p. Šime i sin mu Marko, Eduvard Roca, Zanze Josu, Lasan Šime, Skočić Josu, Veronika, Slad-oljev Ante, Slad-oljev Janko i Pamuković Stanko.

Ovako su mogli vezano pognati i čitavo mjesto — 3000 stanovnika. Ostavimo Pašku legendu o batu i bisku. Ali pri ovom demolanju Vodićani jednoglasno i jednodušno mirne i čiste savjest mogu svaki na se primiti: svi bat držali, pa bilo u misli ili u želji, jer im se banditstvo vodičkih fašista ukopalo u nozdve: dvadesetak smrkovaca da terorizuju Vodiće i Vodićane. Nikada!

Svi uhapšeni nakon preslušanja do rasprave bivaju otpušteni. Martin odklapeo u Split fašističkom vođstvu predati račun razbojničkog dvorničtva svoga.

Srećom Stanko Čičin Šain nije ostao mrtav već teško ranjen: tane mu očesalo čelo sljepočnicu.

Opaziti nam da fašista Martin Čičin Šain jes samo slepo oruđe u rukama dvojice Vodićana svog rođaka u Splitu Ćirila Čičin Šaina, koji po kriva katedru profesora na realnoj gimnaziji bez ikakvih kvalifikacija. Zna on svome svecu za post.

Za ova zločinstvo imali bi biti pozvani na red i odgovornost »vedriteji«, koji su fašist naoružali: bombam, bokserima, revolverima i šta povima.

Sad znamo što nas čeka. Kad se u svog rođjaka, u svog brata, bez ikakova povoda, ko zeca puca, kako li ne će u nas mješćane i ostal braću Hrvate. Nek pucaju, nek ubijaju. Ne poručujemo; govorimo iz prieka: ili mi, ili naši osvetnici zub za zub, oko za oko, jer: tko se ne osveti, taj se ne posveti. I pile u kući bit će im uništeno.

Nasilje komesara u Tijesnom

Poznati općinski komesar — nasilnik Gelpi Tijesnomu dao je zaplijeniti na Veliki Petak Šim Perić p. Pavla iz Stankovaca ribu kupljenu u Tijesnom vrijednosti 150 dinara. Dotični nije kupio ribu radi trgovanja i preprodavanja, nego je bio poslan od nekoliko obitelji iz Stankovaca, da po mogućnosti nabavi i donese. Budući siromašan čovjek, koji je išao u Tijesno da zasluži nadnicu a od te nadnice bio je kupio nešto ribe i sebi, on je time oštećen, a ujedno su time oštećeni Stankovčani.

Ovi će već naći načina da stanu na kraj ne zakonitom postupku općinskog upravitelja Gelpija koji svojeglavu pašuje. Stankovčani će njemu pokazati, da do njih ne može dopirati njegov teror. I sami Tješčinjani zgražali su se nad ovim nezakonitim i samosilnim postupkom, jer im je bilo žao da se je Stankovčanima učinila nepravica, s kojom oni žive u prijateljskom društvenom i trgovačkom saobraćaju. Zar je komesar htio da ovim činom pošje mržnju jednog mjesta na drugo?

Čestitamo pokrajninskoj vladi, koja drži u općinskoj upravi u Tijesnome ovoga nasilnika!

Čist račun — duga ljubav

Pod ovim naslovom izašao je dopis o režimu općinske stediionice u Dmrišu („Raskovani br. 32.“ sa 4 upita na njezinu upravu i članove bivše „Narodnog Vijeća“.

Od tih 4 upita 2 su bila opravljena gosp. M. Kulušiću, k. o. predsjedniku »nadzornog (?) glavnog odhora« (pogrešno je stalo »predsjedniku Uprave“) z vrijeme talijanske okupacije, bez ikakvih zlih na mjera i tendencija, već samo zato što bi nam oni jedini mogao dati cifrične podatke. Šta je u šteti onici našao i šta ima danas, ali on mjesto dužnog pristojnog i konkretnog odgovora na bre skromnupite kompetentnih općinara, izlazi u br. 33 „Raskovani“ sa frazičnim ispravkom.

Zato prem nerado, prinuđeni smo u interesu istine, reda i pravice, da damo slijedeća objašnjenja i primjedbe:

1. Istina je, da za vrijeme talijanske okupacije one uprave u Stedionici, nijeste bili predsjednici uprave, gosp. Kulušiću.

2. Istina je, da se za vrijeme talijanske uprave u Stedionici bili predsjednik nadzornog (?) glavnog odhora i to baš od onog dana, kad no prvih dan okupacije dojurihše autom guvernere Millo, bivši talijanski konzul u Šibeniku Gi. de Dificio i Commissario civile Ricci u čijoj sredini vidjesmo i Vaniz cijelu čaršiju i baš ispod ruke Difiku.

3. Nije istina, da Vas itko iz busje napada, jer nepotrebno, već javnost od 99 i tri četvrtine po sto ove općine nepobitnim pravom traži od Vas, da joj stvarno i činjenično položite račune, koji su bez njegove privole bili u Vašim rukama.

4. Nije istina, da Vam itko hoće, da podmetne kukavičije jaje, niti je to itko u stanju, ako Vi sami niste savili za to sposobno gnijezdo, a zatim u zagrljaju raznih tirana hrvatskog naroda i sami tuje snesli

5. Mi se ne pozivljemo na g. Adžiju, već čini nam se g. Donadini, koji bi nam najbolje znao objasniti, kamo su krenuli oni pretiči baš po njem predloženi za gradnju skola? (100.000 Kr. još su u stacionici. Ur.)

6. Koja je ta tržna cijena u januaru? kad ste vi od štedionice u početku i to nakon ove kritike prodavali za gotovo po 132 dinara kvartu a u dug za 3 mjeseca po 140 a trgovci Uroda po 115 a malo kasnije po 110 dinara kvartu a vi po 120 za gotovo a u dug 140 za tri mjeseca; to bi bio gođišnji dobit od preko 78 po sto?!

7. Je li mutiti kad se pita čiste račune od ljudi koje nije narodna volja na čast i na svoja imanja postavila?!

Podjela oblasti.

Prenasamo iz „Slobodne Tribune“. „Nedeljni Glasnik“ podvrgava oštroj kritici uredbu o podjeli oblasti i kaže:

„Ljubljana koja je imala pokrajinsku kompetenciju, i Zagreb sa državnom i zakonodavnom kompetencijom, staju u isti red sa Zajčarom i Kruševom. Ta apsurdna nivelacija dva velika kulturno-nacionalna centra slovenačka i hrvatska, svojim ekonomskim i kulturnim snagama ravnim prestonici — sa našim malenim okružnim varošima, dovoljno je da otkrije svu nerealnost današnje „državotvorne“ politike. Nije potrebno biti ni Radići ni Košutić ni Drinković u Hrvatskoj pa se revolvirati na malomnu ideju onih, koji drže da Hrvatska, čak ni u oblasti samouprave ne može da dobije više samouprave od one za koju čak i Vranja, na primjer, drži da je nadovoljna za najbližnju ekonomsku inicijativu.

U tom pogledu objava mrtvorodjenog zakona o podjeli na oblasti korisna je. Posle godinu dana raza i sofizama, krajnje vreme bilo je otkriti istinu a njenoj pravoj nagoti. Danas je platforme za diskusiju čista, i svaki demokrata predratne Srbije noći će sam stvoriti svoje sopstveno gledište o pitanju koje nije samo hrvatsko pitanje no u opšte pitanje njere u kojoj će narod dobiti što nepredniji učešće u državnoj upravi. Kad ideje o om osnovnom zahtjevu jedne demokratski urejene zemlje budu prečišćene, dve trećine teškoća za rešenje pitanja o Hrvatskoj biće otklonjeno.

Jer neće biti teško dati nekom ko nešto ima, danas, razume se, kad se u jednoj policijski parcelisanoj zemlji čuju autonomne pretenzije Hrvata, između onih, koji traže i onih, koji treba da daju no što ni u mrvicama sami nemaju, čitava je urovala. Rešenje problema danas, nije više lako, ako je bilo pre godinu dana, ali se i danas mora učiti. Demokratija dužna ga je naći pre no iko rugi, jer se ono nalazi u primeni najosnovnijih načela na kojima je ona zasnovana: narodnog suodredjenja i samouprave“.

Seljačka Brana.

Akciju za pošumljenje i gojeje šume poduzeo lovačko društvo. Na jučerašnjoj sjednici „Lovačkog Društva“ zaključeno je, da lovačko društvo po poradi oko gojenja šuma i zaštite ptica pjevača i šumarica u okolici našega grada. U tu svrhu redovno će izdati akciju, a nada se dobiće potpore obrade i ljubitelja ljepote uahve koja u sadašnjem stanju daje

tužni i goli izgled, dočim kad bi bila pošumljena mogla bi se natjecati i prestići ljepote glasovitih alpskih jezera.

Ne možemo s naše strane no da pohvalimo to nastojanje i želimo društvu svaki dobar uspjeh a preporučamo građanstvu da se topla odazove njihovom pozivu. Nek se ugleda u požrtvovnost drugih dalmatinskih gradova.

Sistematsko uništavanje šuma u drniškoj općini. U broja 29. „Raskovani“ izišao je članak pod ovim naslovom, te broju 31. istog lista na oprovruguće toga izvješćuju nas: da je odmah u nastupu vršilac dužnosti općinskog šumara zaustavio haraćenje po šumama. Ne istina e li se on bio koristio šumama. Neistina bi bila i da su šume potarašene.

Kad je to tako, onda te izvjestitelje i konačno imenovanog općinskog šumara pitamo:

1. Kakovo je haraćenje taj „vršilac šumskih posala“ obavio, kad skoro ni kao opć. šumar ni kao državni učitelj poljodjelstva još ni u jednu šumu na selu nije zašao?

2. Dali se je koristio sa šumom to pripuštamo lugalim Beaderu i Praniću, P. Praniću, koji je vozio i onim što su šumara pekli rakiju?

3. Dali su šume potarašene, to pripuštamo kompetentnim šumskim vlastima, da na licu mjesta (prem sad teško, jer ozelenilo) ustanove! —

Vijesti.

Naš direktor morao u bolnicu jer kruto boluje. Moguće za dvajestak dana list ne će izlaziti. Svakako pretplatnici ne će biti na šteti, jer smo na broju 35, a još se oček. hr. 17=52 — godina dana. Ovom prigodom ponovno pozivljemo predbrojnice, da isplate list, primili su čekove, da ga isplate barem za one brojeve, što su primili, a unapred neka ga vrste. Začudo nam, da mnogi pitaju nek im se označi koliko duguju e da mogu ček popuniti, ta ljudi Božji znat će odakle list primaju pa nek pošlu koliko mogu raspložit, cijena je označena na listu. Primati, a ne plaćati list — ne ide, nije ljudski za ne reć da nije pošteno.

Pošto naš direktor bolestan — list nije mogao izići redovito 11. V., već toga radi izlazi nadnevkom 13. V.

Sarajevski metropolita imenovan Dr. Ivan Ev. Sarić

Nasilja u trećoj zoni Karabinieri potukli se sa Pakoštancima.

Oštećena tvrđka Ante Šupuk i Sin za 120.000 K po jednom njezinom radniku u Skradinu, kome je bila povjerila utjeravanje rasvjete.

Falevriedno, tvrđka prima na se svu oštetu isplatiti zanimanim strankama. Ali je zamjerno da od tolikih znanaca nitko nije se našao upozoriti ju na tolu i bekriju njezina radnika. — Ovako nam javljaju iz Skradina

Netaktilno. Ovih dana obiskubljen redovitim izvoznikom provezeće iz Šibenika kroz Tjeseo mimo most pet volova za Zadar. Tjesniji skočili i zapitječili putovanje ali Wrangelova pogranična straža osjetila. Kad barka došla pod Betinu, skoči Nacionalna Omladina i iskra volove, za to dočuli Wrangelovci pa prisliše Omladince da ponovno volove ukreaju i za Zadar krenu. Bez svih ovih komedija moglo se je biti da se volove privezlo ispod otoka Murtera.

Ukradjena, pa nadjena bicikleta. Čičin Šime iz Vodice bio na bicikletu u polju, susretne ga jedan kotarac i raspredse s njim razgovor, da bi kupio biciklu, a ovaj mu je dade na probu. Kotarac učini dva tri „gira“, pa krenu na Vodice te na Zlosela, pa preko Banjevacu i Stankovaca k Benkovcu. Čičin na drugoj biciklu pođe za njim u potragu i Stankovčani mu kazaše koji je. Na Benkovcu prijavi se oružnicima, koji su ju pronađoše.

„Hrvatski Samobran“ hr. 5 bio je zapljenjen radi članaka: „Dolazak kralja Petra u raj“ i „Proročanstvo Josipa Baraća“. Br. 6 izlazi na 20. ov. ruj.

Tko uzdržaje državu SHS? Prihodi od državne trošarine iznašali su od 1. siječnja do 28. veljače 1922. u Srbiji 6,681.362 din.; u Bosni 4,600.000 din.; u Vojvodini 9,900.000 din.; u Sloveniji 7,200.000 din.; u Dalmaciji 4,000.000 din.; — dakle u Hrvatskoj 21,103.743 dinara, gotovo dvije petine od cjelokupnog prihoda države SHS.

Tko koža uzdržaje? Prema službenom beogradskom izvješću plaćeno je u državi SHS kroz mjesece siječanj i veljaču godine 1922. na državnoj trošarini 63 i pol milijuna dinara ili 251 milijuna kruna. Od toga je Srbija sa Crnom Gorom platila okruglo 27 milijuna kruna a ostalo t. j. 227 milijuna kruna „prečanski krajevi“ — dakle u prvom redu Hrvati i onda Slovenci. Hrvatska sama platila je od toga 85 milijuna kruna, dakle više nego li tri puta toliko, koliko Srbija i Crna Gora.

Pjevačko društvo „Smetana“ u Šibeniku. Na svojoj pjevačkoj turneji po našoj domovini, noliđilo je 9. ov. mj. i naš grad bratsko česko pjevačko društvo „Smetana“, održavši birani i nadasve uspjeli koncert českih narodnih pjesama.

Premda smo poznavali zamjernu muzičku sposobnost českok naroda, to opet ne znamo, da li smo se više divili savršenoj tehničkoj izvedbi programa ili skrupuloznoj disciplini, koja u tom pjevačkom zboru dominira i koja sugestivno privlači na grobni mir i pažnju.

Českom bratskom društvu bio je priredjen svečani doček, a pogotovo je bio svečan i srdačan odlazak.

G. Dr. I. Boteri, prvenc Pokr. Bolnice povratio se s puta. Bolestnici veselo ga dočekali i oduševljeno pozdravili.

Prva naša ratna lađa „Galeb“ na prolazu iz Splita u Bakar. svrnula se i u našu luku. Bio svečan doček.

Maj ljuti zmaj. Ovako Pažani o mjesecu svibnju, jer im bura osoli vinograde, pa posuši mladina. Još nam nijesu stigle glasine, što je bura počnila 6. i 7. tek. Da čujemo šta će ona od 17. i 27.

Rabljeni se tuže na opskrbu aprovizacije u Šibeniku. Hrana im dolazi preskupo sasvira loša, puna smeća, upaljena, a i manjkave mjere. Kod trgovaca da se može nabaviti izvrstna vrst uz povoljniju cijenu na malo i veliko. Na svakom vagonu, gube preko 10.000 Kr. Videant konsule!

Petar Jakovčev umro u bolnici. Upravljao je za 20 god. imovinom višestrukog milijunaša Skelina u Drnišu. On je znao koga i zašto je služio. Bit će pokopan u rodnom mjestu Betini.

Na gradskoj klanonici prošlog aprila ubiveno 237 volova.

Marvinski pazar na Perkoviću sedmično jedan put i to svakog petka, započeo je 5. tek.

U izlogu g. Ive Čičin-Saina vidjeli smo jutros ljepo uspjeli naert kupališta na „Jadrji“, izradjen po tehniku g. Kristi Biliću tako, da će jednom biti ostvarena želja našeg marnog i zauzetnog građanina g. Sime Gruhišića, koji se istodobno interesuje oko pošumljavanja naših golih i zapuštenih vletih. Mislimo, da će naći razumijevanja i podpore čitavog našeg građanstva.

Kako saznajemo i Šibenska općina obećala je doprinijeti ovoj plemenitoj akciji g. Gruhišića. Što izdašniju pomoć, a to nas veoma veseli, što nekog ljudi uvidaju potrebu, da pred interesima grada treba svući stranačku mantiju, sa kojom nas vezuju razni obziri i koja nas drži još i danas skućene. Treba zbilja saći na polje rada, gdje će se dobiti priznanja i kod samih političkih protivnika, a pokazati ljubav prema rođenoj grudi

TVORNICA KONSERVA I MESNATIH PROIZVODA d. s. o. j.

VRHNIKA • JUGOSLAVIJA.

svakom naše prvorazredne proizvode, kao Šunke, rebra, karē itd. razne salame izradjene sve po samom praškom uzoru, u rod-
 konzerve govodji, teleći i svinjski gulaš itd. I.-a Steriliziranu svinjsku mast u limenim kutijama od 1, 2, 20 kg. je djece.
 jjenike. — Za cijenike i sve ostale informacije obratiti se na Glavno zastupstvo za Dalmaciju i Crnu Goru MILAN FARJAN - Split. — Kušajte našu re-
 tajnika,

Isplata 20% bonova, oduzetih kod markiranja novčanica. Prema naredbi ministarstva financija, počele su financijske uprave u zemlji, da isplaćuju krunsko-dinarske bonove, koje su prilikom markiranja kruna izdani vlasnicima žigosanih banknota. Isplata će završiti 1. listopada.

Poštansko marke na dan kraljevog vjenčanja. Klub filatelista zamolio ministarstvo pošta, da se za dan kraljeva vjenčanja izrade posebne pošt. marke.

Pobjegao zec iz bakre. Trgovac S. T. kupio zeca i dao ga u peć da se peče. Nije znao ili mario da zabranu ubijanja zecova za vrijeme lovostaje. Da se više nasladi mlječnom zećicom odredi večeru nekoliko sati prije nego obično. Ou za slalom a redar na vrata s puškom; zec od straha polijeze i jedva jedvice zaustavi se na vrata policijskog komesara. Gospodar željan slatke poslastice otrči za njim i baš da ga ubiti, kad mu gosp. komesar stavi pred oči paragraf o zabrani lova i mjesto da sil zeca ode kući, vrati se oglobljen uz dobru prodiku o poštivanju zecova bar u doba, kad je svakom bračnom paru suvišan treći.

Evala gosp. komesaru! Bezdušnosti tamanjenja zecova i plica mora se stati na put i iz načela kulture i estetike.

Mjesnom „Filharmoničkom društvu“ darovaše u fond gg. Ivan Merlak din. 20 da počasti smrt ud. Milke Delin. Bruno Merlak din. 20 da počasti smrt Dragutina Barac. Ivan Merlak din. 20 da počasti smrt Luke Belamarić.

Uprava baro zahvaljuje.

Teško vuku čekajući iz sela večeru. Lanjske godine krupa otukla vinograde i žita. Poglavarstvo odaslalo putujućeg učitelja iz Berkoveca, da razvili Stetu. Narod se nadao da će Vlada priskočiti jednom narodu u pomoć bar sa sješenom, i to na svoj zeman i j. u jesen, kad se žito sije. Ali jok. Tek u marcu poslalo preko općine kg. 1000 pšenice, da se razdili među oštećenike t. j. svakoj ubitelji gornjeg i donjeg Ervenika 6 kg pšenice a da za svaki kg plati i dinar kirije. Bar su mogli poštediti narod da ne plati kirije t. j. 1000 dinara. Dakako, narod nije pšenicu posujao jer kasno bilo, nego je istu samlio i pojeo, pošto gladan, a od nikud pomoći, te mora da se zadužuje pod skupe novce — za da ne skapa od ljute gladi.

Sokolstvo. Pozivlju se svi izvršujući članovi sokolskog društva u Šibeniku, da nefaljeno pristupe na prijavu u nedjelju 14. t. mj. u 10 sati u društvene prostorije.

Svi oni članovi pomagajući, koji kane prisustvovati I. svesokolskom jugosl. stetu u Ljubljani dne 15. kolovoza, neka se najdalje do 20. lpnja prijave društvenom tajniku Filipu Babiću. Prijave poslije toga roku neće se primati.

Uprava.

Obznanu br. 5345 22. U smislu § 91 obrtnog pravilnika, nesmiju obrtnici primati šegrete u nauku nego jedino na temelju ugovora koji se ima sklopiti između dotičnog obrtnika i šegreta odnosno oca ili strčnika šegreta ako je isti maloljetan. Ugovor vrijedi za cijelo vrijeme redovite nauke dakle najmanje dvije u najviše četiri godine u ne smije šegret ostaviti nauk niti sniije od dotičnog majstora biti otpušten iz nauke osim u slučajevima izričito predviđenim od §. 101, 102, a i 103 gorespomenutog zakona.

Pošto je Poglavarstvu Šibenika poznato da obrtnici ovog kotara ne opslužuju navedene zakonske propise to se oni ponovno a i po zadnji put upozoruju na iste pozivom da kroz najdalje 14 dana udovolje gorespomenutim propisima.

Konkurs za prijem pitomaca u podoficirsku školu ratne mornarice. Na osnovi rešenja Ministra Vojnog i Mornarice Mor. Br. 2766 A 24. marta 1922. godine, primaće se u septembru 1922. u podoficirsku školu ratne Mornarice u Šibeniku za pitomce do 200 mladića iz građanstva.

Kandidat za prijem treba da ispuni ove uslove:

da je podanik Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca; da nije mladiji od 16 ni stariji od 18 godina; da je svršio najmanje četiri razreda osnovne škole; da je dobar vladanja i da nije osuđivan; da ima roditeljsku (starateljsku) dozvolu; da ima svodolozhu aktivnog vojnog lekara.

Prvenstvo imajuće oni koji su svršili više razreda koje građanske škole.

Vlastoručno pisane molbe za prijem moraju biti preporučene do najkasnije 30. juna tekuće godine komandantu podoficirske škole ratne Mornarice — Šibenik. Uz molbu imajuće se uzložiti spomenuti dokumenta. I molba i dokumenta u čeno, biti snabdevena taksom po zakonu.

naslojan školovanje u podoficirskoj školi ratne Mornarice traje jednog godine. Potanje obavijesti i upute zanimane stranke dobiti na obćini ili političkom okrugu.

Mali Oglasnik Prima se sve raduje zlatarske struke, novonapravke, popravke, pozlaćivanje i posrebrivanje brzo i solidno na Gospodskom Trgu u kući Vidović. Preporuča se VJEKOSLAV GRONBAUM, zlatar.

TRAŽI SE jedan glasovir („pianino“) za kupiti. Ponude slati na upravu lista.

BRAĆA GRUBIŠIĆ :- ŠIBENIK

2 10 TELEFON 36.
Po najnižim dnevnim cijenama nudjamo rezanih i lscjepanih bukovich i hrastovih drva za gorivo
Po želji kupca obavlja se dostava i kući.

Prispjeli su noževi za navrtanje loza
Kunde.

Gumenih vrpca za navrtanje loza dobiv se u drogeriji:
VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Prodaje se brod na motor — dug 24 noge — 7 tona, i jedan „kuter“ na motor bez jedara. Obratiti se:
7 **Toma Sekso — Šibenik.**

GRAND HOTEL KRKA — ŠIBENIK
Kafana prvog reda.
Svako večer gospojinski koncert.
Tačna poslužba. — Izvrstna kuhinja.
Cijene umjerene.

PAPIRNICI I KNJIZARA
J. GRIMANI - ŠIBENIK
Papir, knjige, školski risaici i pisaci predmeti, Ujlene i acquarel boje, erulita i tuša u svim bojanjima, sveske, tiskarice za sudske, općinske urede, trg. listovnih papira, računara i obvoja, osmrtnica, kao i posjetnica, zaručnih i vjenčanih objava itd. — Naručbe se primaju kod g. A. UNGARO u širokoj ulici broj 172.

Pučka Tiskara u Šibeniku
preuzima na izradbu u ćirilici i latinici sve poslove, koji spadaju u tiskarsku struku, kao: razna književna djela, tiskarice za sudske, općinske urede, trg. listovnih papira, računara i obvoja, osmrtnica, kao i posjetnica, zaručnih i vjenčanih objava itd. — Naručbe se primaju kod g. A. UNGARO u širokoj ulici broj 172.

:- IZRADBA BRZA I SOLIDNA :-

:- CIJENE VRLO UMJERENE :-

Šaljite predplatu!

Juričev i Kešić - Bakar
21-51

Sve se pismene ponude šalju na upravu lista „RASKOVANI“.

SINGER
ŠIVAČIH STROJEVA ŠIVAČIH IGALA NAKNADNIH DJEZOVA MAŠINSKOG ULJA
PRODAJE UZ GOTOV NOVAC I OBROČNU OTPLATU
NA SVAKOJ JE MAŠINI NAZNACENA CIJENA USTANOVLJENA ZA CIJELU JUGOSLAVIJU
SKLADIŠTE — ŠIBENIK - Glavna ulica
ZASTUPNIK
ANTE FRUA
24-26

MATE PRGIN - ŠIBENIK
Veliki izbor šešira domaćih tvornica sagova i rukotvorine.

JOSIP DREZGA - ŠIBENIK
Brzojavi: DREZGA ŠIBENIK
Telefon inter. 38
VELIKA PRODAJA u žitaricama i kolonijalima
Prodaju: Sećera, Kave, Pirinča, Suncupuna, Gradjevno materijala, Nafta, Benzina, Mašinskog ulja.
Sve uz cijene konkurenije.
AUTOGARAGE.
Narudžbe se obavljaju sa vlastitim prevoznim sredstvima: motornim i lufnima po moru, teretnim automobilima po suhu.
Export vina, ulja i rakije na veliko
Glavno zastupstvo za Dalmaciju tvornice likera Ivana Jelića u Šibeniku.
10-25

KNJIZARA I PAPIRNICI
FILIP BABIĆ
ŠIBENIK
Potpuno skladište knjiga na našem i stranim jezicima
Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene.
— Sav pribor za urede, općine i škole —
Skladište školskih knjiga. i Kr. Zemaljske Naklade u Zagrebu.
Prima predplate na STRUČNE I PERIODIČNE ČASOPISE svakog jezika i struke.
MUZIKALJE SVAKE VRSTI.
ZAHTEVAJTE CIJENIKE PAPIRA I POPIS KNJIGA
CIBENIK ZA UREDE.
25-52

Veletrgovina dalmat. vina
— samo na veliko —